

Piotr Cegłowski – Wspomnienie

„Piotruś”

Piotrusia poznałem w 1974 roku, kiedy jako młody asystent uczestniczył w przyjęciu mnie do pracy w Zakładzie Mikrobiologii Farmaceutycznej Akademii Medycznej w Warszawie. Wesoły, energiczny, towarzyski, szybki i wspaniale zorganizowany w pracy laboratoryjnej, błyskotliwy, obdarzony doskonałą pamięcią. Te cechy jego charakteru sprawiały, że pomimo rosnącego lawinowo natłoku informacji, z łatwością śledził postęp badań naukowych w interesujących Go dziedzinach i tematyce - prawie do samego końca swych dni. *Bacillus subtilis*, *Streptococcus sanguis*, kompetencja i transformacja, plazmidy bakteryjne - to jego „ukochane tematy”. Zdobytą wiedzę potrafił znakomicie wykorzystać w badaniach własnych oraz dzielić się nią z innymi. Piotruś był zresztą urodzonym mówcą i dydaktykiem. Nauczał z przyjemnością, podchodząc do tych zajęć bardziej jak do hobby, niż do obowiązku. Miał osobowość przywódcy, ale akceptował także racje innych. Był tolerancyjny dla innych, ale bardzo wymagający dla siebie. Praca była Jego drugim domem, chociaż często miałem wrażenie, że jest pierwszym. Domowa, rodzinna atmosfera, jaką stwarzał w laboratorium, powodowała, że z przyjemnością pracowało się z Nim czy obok Niego.

Pierwsze szlify naukowe Piotruś zdobywał najpierw na Uniwersytecie Warszawskim, gdzie studiował na Wydziale Biologii (1965-1970), specjalizując się w mikrobiologii i genetyce pod kierunkiem takich sław, jak prof. W. Kunicki-Goldfinger i prof. W. Gajewski. Te korzenie biologa z UW przejawiały się w Jego późniejszej działalności naukowej i dydaktycznej - współpracował ze swoimi Nauczycielami i nauczał liczne rzesze studentów zarówno z UW, jak i Akademii Medycznej w Warszawie. Z ochotą przyjmował zaproszenia do wygłoszenia wykładów również na innych uczelniach, kursach czy tzw. „szkołach letnich”.

Swoją właściwą przygodę z Nauką rozpoczął na Akademii Medycznej (1970-1992), w Zakładzie kierowanym przez prof. W.T. Dobrzańskiego. Tutaj realizował swoje projekty naukowe, uczestnicząc w kolejnych programach finansowanych przez Komitet Nauki i Techniki, uzyskując stopień doktora nauk przyrodniczych oraz stanowisko adiunkta (1979). W tym okresie pełnił też funkcję sekretarza redakcji i członka Komitetu Redakcyjnego czasopisma *Postępy Mikrobiologii*.

Kariera naukowa Piotrusia nabrała tempa, kiedy wrócił ze swojego pierwszego stażu naukowego na Uniwersytecie Rochester (1980-1981). Stał się nieformalną „prawą ręką” ówczesnego Kierownika Zakładu, prof. W.T. Dobrzyńskiego. Zintensyfikował współpracę zagraniczną z tak znanymi naukowcami i ich zespołami, jak prof. T.A. Trautner (Max-Planck-Institut für Molekulare Genetik, Berlin, Germany) oraz prof. G. Yenema (Rijksuniversiteit te Groningen, Vakgroep Genetika, Haren, The Netherlands), a później z prof. M. Espinosa (Centro de Investigaciones Biológicas, Consejo Superior de Investigaciones Científicas, Yelazquez, 144, E-28006 Madrid, Spain) i prof. J.C. Alonso (Department of Microbial Biotechnology, Centro Nacional de Biotecnología, Consejo Superior de Investigaciones Científicas, Madrid, Spain). W ramach współpracy z prof. T. Trautnerem Piotruś odbył kilkanaście krótkoterminowych staży naukowych w Max-Planck Institut für Molekulare Genetik, Berlin, RFN (1982-99), a współpraca ta przerodziła się w serdeczną przyjaźń dwóch Wielkich Naukowców.

Piotruś był też stypendystą Fulbrighta (Senior Fulbright Fellowship - 1986/87) w laboratorium prof. J.C. Rabinowitza (Department of Molecular and Celi Biology, University of California, Berkeley, USA). Również i ten Jego pobyt zagraniczny przerodził się w długo trwałą przyjaźń. Piotruś łatwo i trwale zjednywał sobie ludzi swoją osobowością, ale również i tym, że potrafił słuchać i słyszeć innych.

W roku 1992 Piotruś wraz z grupą swoich doktorantów przechodzi do IBB PAN, gdzie w ramach Zakładu Biochemii Drobnoustrojów, kierowanego przez prof. M.D. Hulanicką, rozwija badania

nad plazmidami bakterii gramodatnich, uzyskując tytuł doktora habilitowanego i stanowisko docenta (1996). Rozwój biologii molekularnej oraz pojawianie się nowoczesnych technik sekwencjonowania DNA i bioinformatyki sprawiają, że Piotruś koncentruje badania swojego zespołu na genomice bakteryjnej, a w szczególności porównawczej i funkcjonalnej genomice plazmidowej.

W roku 2000 obejmuje stanowisko kierownika Zakładu Biochemii Drobnoustrojów, a od 1996 Dyrektora ds. naukowych IBB PAN. Na tym stanowisku aktywnie uczestniczy i tworzy politykę kadrową, naukową i międzynarodową Instytutu. Jest promotorem rozwoju tematyki badawczej dotyczącej genomiki plazmidowej, proteomiki i globalnej analizy ekspresji genów, również w ujęciu ewolucyjnym. Uczestniczy aktywnie w naukowych programach krajowych i międzynarodowych, kształci studentów i młodych pracowników naukowych, pomaga „usamodzielniać się” dojrzałym naukowo badaczom. I żałuje, że przepiękny i ekscytujący czas eksperymentowania przeminął.

Ten okres Jego działalności naukowej był niezwykle aktywny. Piotruś był Członkiem wielu Rad i Komitetów Naukowych, jak: Rada Naukowa Instytutu Biochemii i Biofizyki PAN, Rada Naukowa Centralnego Laboratorium Surowic i Szczepionek, Rada Międzywydziałowego Studium Biotechnologii SGGW, Komitet Biotechnologii przy Prezydium PAN, Komitet Mikrobiologii PAN, Komitet Sterujący Programu European Science Foundation: "Integrated Approaches in Functional Genomics", a ponadto był kierownikiem lub głównym wykonawcą 8 projektów badawczych - 4 krajowych i 4 międzynarodowych.

Działalność naukową Piotrusia zwieńcza ponad 30 prac badawczych, w tym 20 opublikowanych w czasopismach z Listy Filadelfijskiej, o łącznym Impact Factor 76,5.

Piotruś wypromował wielu magistrów, zarówno z Uniwersytetu Warszawskiego, Akademii Medycznej w Warszawie oraz SGGW oraz 3 doktorów.

Dzień 11 czerwca 2004 zakończył karierę naukową jak i cierpienia fizyczne oraz psychiczne Piotra. Straciliśmy Wspaniałego Przyjaciela, Szefa, Nauczyciela - pozostanie On w naszych myślach i działaniach.

*doc. dr hab. Jacek Bardowski
Instytut Biochemii i Biofizyki PAN*